

Botkyrka kommun

Rektorn vid Broängsskolan

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Broängsskolan
i Botkyrka kommun

Tillsyn i Broängsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Botkyrka kommun under våren och hösten 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Broängsskolan besöktes av Skolinspektionen den 27 och 28 november 2012.

Fakta om skolan

Broängsskolan ligger i kommundelen Tumba i Botkyrka kommun. Skolan har elever i förskoleklass samt i grundskolan årskurs 1-9. Vid tidpunkten för tillsynen har skolan 555 elever. Skolan leds av en rektor som till sin hjälp har två biträdande rektorer. Verksamheten är organiserad i fem olika arbetslag, förskoleklass och årskurserna 1-3, årskurserna 4-6 samt tre arbetslag i årskurserna 7-9. Vid skolan finns även en så kallad skolutvecklingsgrupp med uppgift att arbeta med skolutvecklingsfrågor. Gruppen består av en representant från respektive arbetslag samt skolledningen.

Enligt den nationella uppföljningsstatistiken (SIRIS) nådde 78 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov i de nationella ämnesproven för årskurs 3 i matematik år 2012. Detta är över motsvarande resultat för riket. I svenska uppnådde 82 procent av eleverna i årskurs 3 kravnivån på samtliga delprov. Även detta värde är över motsvarande resultat för riket.

Mellan 92 och 96 procent av eleverna i årskurs 6 nådde våren 2012 enligt den nationella statistiken kravnivån i de olika delproven i det nationella ämnesprovet i engelska. I matematik nådde mellan 92 och 100 procent de olika delprovens kravnivå och i svenska nådde mellan 80 och 100 procent kravnivån i de olika delproven. Resultatet i de olika delproven i engelska och matematik ligger något över motsvarande resultat för riket. När det gäller svenska ligger skolans resultat i två av delproven under motsvarande resultat för riket. Skolan saknar en sammanställning över andelen elever som nått de nationella kunskapskraven för årskurs 6 i alla ämnen som eleverna fått undervisning i.

När det gäller eleverna i årskurs 9 nådde enligt den nationella statistiken 82 procent av eleverna målen i samtliga ämnen år 2012, ett resultat som ligger över motsvarande resultat för riket. Elevernas genomsnittliga meritvärde, 203,3, ligger däremot under motsvarande resultat för riket. Det finns en tydlig skillnad mellan flickors och pojkars resultat. Flickornas genomsnittliga meritpoäng var 2012 drygt 30 poäng högre än pojkarnas resultat. Sett över tid så har Broängsskolans resultat försämrats både när det gäller det genomsnittliga me-

ritvärdet och andel elever som nått målen i samtliga ämnen. År 2009 var exempelvis det genomsnittliga meritvärdet för samtliga elever i Broängsskolan 237 poäng och 94 procent av eleverna nådde målen i samtliga ämnen.

Andelen elever behöriga till gymnasieskolans nationella program år 2012 varierar lite när det gäller de olika programmen. Exempelvis är 84 procent behöriga till naturvetenskapligt och tekniskt program och cirka 86 procent till yrkesprogram. Sett till andelen behöriga till gymnasieskolans program har skolans resultat försämrats. År 2011 var exempelvis 96 procent av eleverna behöriga till naturvetenskapligt och tekniskt program.

Samstämmigheten mellan slutbetyg och resultat på nationella ämnesprov för årskurs 9 i matematik är jämförbar med riket i övrigt. När det gäller svenska/svenska som andraspråk och engelska visar motsvarande jämförelse att satta slutbetyg ligger något högre än vad ämnesproven indikerar. När det gäller motsvarande samstämmighet mellan ämnesprov och slutbetyg i de naturorienterande ämnena finns ännu inte statistik för 2012 tillgänglig. Resultat för 2011 visar att i ämnet kemi fick 47 procent av eleverna högre betyg än vad ämnesprovet indikerar.

Helhetsbedömning

Broängsskolan har en verksamhet som omfattar förskoleklass och årskurserna 1 – 9. Rektorn tillträdde sin tjänst för ungefär ett år sedan. Till sin hjälp har rektorn två biträdande rektorer som också tillträtt sina tjänster under det senaste läsåret.

Enligt den nationella statistiken uppnår Broängsskolan i flera avseenden resultat som ligger något över motsvarande resultat för riket. Sett över tid så har dock Broängsskolans resultat avseende årskurs 9 tydligt försämrats när det gäller det genomsnittliga meritvärdet, andel elever som nått målen i samtliga ämnen och andel elever behöriga till nationellt program på gymnasiet. Närmare var femte elev i Broängsskolan lämnar årskurs 9 utan godkända betyg i samtliga ämnen. För att höja kunskapsresultaten har skolan nyligen utarbetat tydliga rutiner för arbetet med särskilt stöd samt för arbetet med att utarbeta åtgärdsprogram. Elevernas individuella utvecklingsplaner behöver dock förbättras eftersom de är viktiga instrument för att följa varje elevs kunskapsutveckling och för att sätta in åtgärder så att undervisningen i högre grad kan anpassas till elevernas olika behov och förutsättningar. Skolan behöver även gemensamt arbeta med frågor som rör likvärdig bedömning och betygsättning, ett område där Skolinspektionen identifierat flera brister.

Tillsynen visar också att det finns brister när det gäller skolans systematiska kvalitetsarbete. Arbetet har tidigare enligt skolledningen varit eftersatt och Broängsskolans kvalitetsredovisning 2011 ger läsaren en mycket begränsad information om skolans arbete och kvalitet. Tillsynen visar att lärarna och rektorn inte regelbundet och systematiskt diskuterar och analyserar skolans gemensamma resultat. Lärarna känner exempelvis endast i viss utsträckning till vilka resultat skolan når och analyser av elevernas kunskapsresultat görs i begränsad omfattning. Skolinspektionen anser att det, mot bakgrund av skolans sjunkande kunskapsresultat, är angeläget att grundliga analyser genomförs av elevernas kunskapsresultat på en skolövergripande nivå. Sådana analyser är en förutsättning för att vidtagna förbättringsåtgärder ska få rätt effekt.

Elever och lärare som Skolinspektionen intervjuat och samtalat med uppger att de upplever skolan som trygg. Däremot finns det brister när det gäller arbetsro för eleverna och vissa lärare uppger att en stor del av undervisningstiden får ägnas åt att skapa lugn och ro. Skolans målinriktade arbete när det gäller att förebygga och förhindra att elever kränks behöver också förtydligas och förbättras.

Skolledningen har under sitt första år på skolan skaffat sig god kunskap om det inre arbetet i skolan och har identifierat flera av de utvecklingsområden som Skolinspektionen förelägger i följande beslut. Tillsammans med skolans personal har ett utvecklingsarbete planerats och delvis påbörjats bland annat kring likvärdig bedömning och betygssättning, elevernas individuella utvecklingsplaner samt det systematiska kvalitetsarbetet. Samarbete och samverkan mellan lärarna är ett prioriterat utvecklingsområde då det är lärarberoende hur mycket inflytande eleverna har på undervisningen, om lärarna säkerställer studiero på lektionerna eller i vilken grad undervisningen anpassas till den enskilde elevens intressen, förutsättningar och behov.

I skolan finns lärare som undervisar i ämnen och åldrar som de saknar utbildning för. Rektorn har inlett ett arbete när det gäller kompetensutveckling och tjänstefördelning för att se till att all personal har utbildning för den undervisning de bedriver.

Skolinspektionen pekar i detta beslut på några områden som Botkyrka kommun måste åtgärda för att förbättra skolans måluppfyllelse.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Botkyrka kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 19 mars 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Botkyrka kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att skolan klargör för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har.
- Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen och för att ge överblick och sammanhang.
- Se till att lärarna anpassar undervisningen efter elever behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Motivering

Enligt skollagen och läroplanerna ska utbildningen vara systematiskt inriktad på målen i läroplanerna och övriga författningsbestämmelser. Skolan ska också klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan.

Av intervju och samtal med elever framgår att det är lärarberoende i vilken utsträckning mål för utbildningen klargörs för eleverna. Eleverna ger exempel på enskilda lärare som är noga med att klargöra mål och kunskapskrav för ämnet eller arbetsområdet samtidigt som de i andra ämnen inte vet vilka mål och kunskapskrav som gäller. Även om eleverna ibland delges målen för utbildningen i form av de nationella kursplanerna så ges sällan tid till klargörande diskussioner och eleverna förstår inte alltid vad målen innebär. Lärarna bekräftar i viss mån elevernas beskrivningar men uppger att från och med nästa termin kommer all planering av undervisningen att dokumenteras med hjälp av ett webbaserat verktyg. Eleverna och elevernas föräldrar kommer därmed att ha tillgång till planeringarna och kunna ta del av mål, kunskapskrav och bedömning gällande olika arbetsområden. Skolledningen bekräftar att skolan behöver arbeta ytterligare med att klargöra målen för utbildningen för elever men även för föräldrar. Närmare var fjärde förälder som deltagit i Skolinspek-

tionens enkät svarar "stämmer ganska dåligt" eller "stämmer inte alls" på påståendet "jag vet vad mitt barn behöver kunna för att nå kunskapskraven i skolan". Mer än hälften av föräldrarna efterlyser också mer information om vad barnen ska klara av i skolan.

Enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet ska alla i skolan samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Lärarna ska också samverka med varandra i arbetet för att nå utbildningsmålen och för att ge överblick och sammanhang.

Av intervjuer och samtal med lärare, elever och skolledning framgår att samarbetet och samverkan mellan olika lärare, olika ämnesföreträdare och skolans olika arbetslag är begränsad. Ämnesövergripande samarbeten förekommer sällan i de arbetslag som arbetar med de äldre eleverna. Skolledningen bekräftar att samverkan och samarbete är ett viktigt utvecklingsområde för skolan. Enligt skolledning och intervjuade lärare har därför ett arbete påbörjats för att öka samverkan och i arbetslagen för de yngre eleverna ger lärare och skolledning exempel på samverkan mellan lärarna. Arbetslaget för de äldre eleverna i årkurs 7-9 har inför hösten omorganiserats och ännu finns inte ett systematiskt samarbete för att ge eleverna överblick och sammanhang. Lärare som Skolinspektionen samtalat med uttrycker en stark önskan om ökad samverkan över ämnes- och arbetslagsgränserna kring hur man gemensamt ska arbeta för att i högre grad nå utbildningsmålen.

Av skollagen och läroplanen framgår att alla barn ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Undervisningen behöver därför anpassas till den enskilde elevens behov och förutsättningar.

Tillsynen visar att det varierar mellan olika lärare i vad mån undervisningen anpassas till den enskilde eleven exempelvis när det gäller svårighetsgrad eller arbetssätt. Enligt de elever som Skolinspektionen samtalat med ser många lektioner likadana ut för alla elever och ofta arbetar hela klassen med ungefär samma material och arbetsuppgifter. De elever som har lätt att nå kunskapskraven får andra arbetsuppgifter om de blivit färdiga eller har behov av större utmaningar. I flertalet fall är dock dessa arbetsuppgifter av liknande karaktär, exempelvis "göra klart", måla eller läsa. Lärarna uppger att det är svårt att i stora undervisningsgrupper hitta former och arbetsmetoder för att anpassa undervisningen till olika elevers behov och förutsättningar och att detta uppdrag är något som lärargruppen behöver samarbeta kring. Även den föräldrenkät som Skolinspektionen genomförde vid Broängsskolan under våren 2012

indikerar att det finns brister när det gäller anpassningen av undervisningen. Var fjärde av de av totalt 73 föräldrar som besvarade enkäten uppger att det stämmer ganska dåligt att "undervisningen passar mitt barns sätt att lära sig". Många föräldrar (41 procent) uppger att det "stämmer ganska dåligt" eller "stämmer inte alls" att "verksamheten stimulerar mitt barn i hans/hennes lärande". Skolledningen och representanter för skolans elevhälsa bekräftar till Skolinspektionen att anpassning av undervisningen är ett utvecklingsområde för skolan. Ett arbete är påbörjat och i arbetslagen förs diskussioner om hur anpassningen av undervisningen kan förbättras liksom skillnaden mellan anpassning av undervisning och särskilt stöd till den enskilde eleven

Tillsynen visar sammanfattningsvis att det finns brister när det gäller att klargöra målen för utbildningen, samverkan mellan lärarna och att anpassa undervisningen till elevernas olika behov och förutsättningar. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Botkyrka kommun föreläggs vidta åtgärder för att komma tillrätta med dessa brister.

Författning

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 § och 4 kap. 14 § andra stycket skollagen samt Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Botkyrka kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Se till att utformningen av inflytande anges i planeringen av verksamheten och att skolan har en tydlig progression för att ge eleverna inflytande utifrån ålder och mognad.
- Se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

I skollagen och läroplanerna regleras elevernas rätt till inflytande. Enligt skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. Utformningen av inflytandet ska anges i samband med planeringen av verksamheten och anpassas efter elevernas ålder och mognad. I läroplanerna anges bland annat att lärarna ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Tillsynen visar att det vid Broängsskolan finns brister vad gäller elevernas möjlighet till inflytande. I den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av från skolan finns inte beskrivet någon tydlig progression för elevinflytandet eller för elevernas delaktighet i planeringen och utformandet av undervisningen. I samtal och intervjuer med eleverna framkommer att de tycker att det varierar mellan olika lärare om hur mycket inflytande de kan ha. För några lärare får de vara med och påverka både arbetssätt, arbetsformer och redovisningsformer och lärarna efterfrågar deras synpunkter. För andra lärare får de sällan eller inte alls vara med och påverka innehållet eller planeringen av undervisningen. I skolans egen enkätundersökning för elever i årskurserna 5 och 8 under hösten 2011, som finns redovisad i skolans Resultat- och indikatorpalett 2011, framgår att var fjärde elev inte är nöjd med sitt inflytande.

Lärare som Skolinspektionen samtalat med ger exempel på hur eleverna kan få vara med och välja mellan olika arbetsuppgifter men medger att eleverna inte i någon högre utsträckning kan vara med och påverka innehåll eller planering av undervisningen. Detta stämmer överens med Skolinspektionens enkät där närmare hälften av de totalt 24 lärare som svarat på enkäten menar att påståendet "eleverna är med och planerar hur undervisningen ska genomföras" antingen "stämmer ganska dåligt" eller "stämmer inte alls". Var tredje lärare tycker enligt enkäten att inflytandet inte anpassas efter elevernas ålder och mognad. Skolledningen bekräftar att elevernas möjlighet till inflytande över sin utbildning behöver stärkas.

Skolinspektionen konstaterar sammanfattningsvis att eleverna vid Broängsskolan inte ges möjligheter till ett aktivt inflytande över utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Botkyrka kommun föreläggs att vidta åtgärder för att komma till rätta med bristerna.

Författning

1 kap. 10 § skollagen, 4 kap. 9 §, 13 § första stycket, 14 § första stycket samt Lgr 11 och Läroplan för grundskolan 2011, avsnitt 1, 2.3 och 2.8

Trygghet och studiero

Bedömning

Botkyrka kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Säkerställa att rektorn och lärarna vidtar åtgärder för att tillförsäkra eleverna studiero.

- Se till att beslut om disciplinära åtgärder fattas och dokumenteras i enlighet med författningarnas krav.
- Se till att det vid skolan genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

Motivering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

De elever vid Broängsskolan som Skolinspektionen samtalat med uppger att skolan upplevs som trygg och att de vuxna brukar ta tag i bråk och konflikter om sådana uppstår. Detta bekräftas av lärare, personal från elevhälsan samt av skolledningen. Däremot finns brister när det gäller studiero på lektionerna i flera klasser. Eleverna berättar att det ibland kan vara oroligt och stökigt på vissa lektioner och att det då är svårt att arbeta. Sena ankomster är ett vanligt störningsmoment. Vid de lektionsbesök som inspektörerna genomförde uppfattades en del lektioner som lugna, medan andra var mer oroliga. Lärarna bekräftar i intervju att de ibland tycker att alltför mycket undervisningstid går åt till att hålla ordning och att det finns brister när det gäller studiemiljön. I Skolinspektionens enkät framkommer att 33 procent av lärarna svarar att det "stämmer ganska bra" eller "stämmer helt och hållet" att "upprätthålla ordning i klassrummet tar upp en stor del av min undervisningstid". Tillsynen visar vidare att skolan har utarbetade ordningsregler som upprättats i samråd med elevrådet. Eleverna beskriver emellertid att skolans personal inte uppträder enligt när det gäller ordningsreglerna. Att det inte finns ett gemensamt förhållningssätt bekräftas av Skolinspektionens enkät till personalen där det framgår att var tredje lärare inte tycker att all personal uppträder enligt när det gäller skolans ordningsregler. Skolledningen bekräftar att det finns vissa brister i studieron och att ytterligare åtgärder behöver vidtas för att skapa en god lärandemiljö för eleverna.

Enligt skollagen ska beslut om disciplinära åtgärder dokumenteras.

Tillsynen visar att det vid Broängsskolans saknas rutiner för hur beslut om disciplinära åtgärder ska dokumenteras. Att visa ut en elev för återstoden av en lektion är exempel på en sådan åtgärd som inte dokumenterats på skolan.

Av skollagen framgår att det är huvudmannens ansvar att se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Elever får inte utsättas för kränkande behandling.

Av intervjuer med skolledningen framgår att det finns brister när det gäller skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling. Det saknas

gemensamma ramar för arbetet vilket innebär att det är upp till den enskilde läraren att utforma arbetet. Konsekvensen blir att det är lärarberoende på vilket sätt eller i vilken grad ett sådant arbete bedrivs. Eleverna bekräftar vid samtal och intervjuer att det i några klasser bedrivs ett målinriktat värdegrundsarbete bland annat i form av regelbundna etiska samtal och värderingsövningar. I andra klasser förekommer förebyggande värdegrundsarbete mer sparsamt. Bristerna bekräftas av Skolinspektionens enkät där ungefär var fjärde lärare menar att de sällan pratar om mänskliga rättigheter, jämställdhet mellan könen, etiska ställningstaganden etc. Av samma enkät framgår också att 29 procent av lärarna upplever att elever och lärare inte respekterar varandra. Eleverna bekräftar att det inte alltid råder ett respektfullt förhållande elev-lärare. Eleverna är medvetna om att det finns elever som inte uppträder respektfullt mot de vuxna men uppger också att det finns lärare som inte respekterar eleverna. De ger som exempel att det finns lärare som använder ironiska eller överlägsna kommentarer. Eleverna uppger också att språkbruket dem emellan kan vara hårt men att man som elev vänjer sig. I intervjuer och samtal med både lärare, personal från elevhälsa och skolledning framkommer att skolan är medveten om att skolans värdegrundsarbete behöver bli tydligare. Arbetet idag är alltför lärarberoende och gemensamma strategier och rutiner saknas delvis. Skolledningen har tillsammans med skolans skolutvecklingsgrupp påbörjat arbetet.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister i skolans arbete med att tillförsäkra eleverna studiero och när det gäller att bedriva ett målinriktat värdegrundsarbete. Skolan saknar också tydliga rutiner för att dokumentera disciplinära åtgärder. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Botkyrka kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

5 kap. 3, 6 och 24 §§, 6 kap. 7 och 10 §§ skollagen, Lgr 11 1 skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande, 2.1 Övergripande mål och riktlinjer, Normer och värden

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Botkyrka kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att lärarna får stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.

- Se till att en skriftlig bedömning av elevernas kunskapsutveckling ges när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne.
- Se till att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.
- Se till att det i de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska lärare få stöd att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Enligt skolförordningen ska nationella ämnesprov användas som ett stöd för rättvis och likvärdig bedömning.

Den samlade bilden utifrån dokumentstudier, intervjuer och samtal med lärare är att det på skolan saknas en organiserad samverkan kring bedömning och betygssättning för att ge lärarna stöd när det gäller att kunna göra bedömningar och att sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Utöver detta uppger eleverna att de exempelvis sällan får det högsta betyget A i årskurs 8 med motivering att lärarna inte vill sänka deras betyg i årskurs 9. Betygsstatistiken bekräftar till stor del elevernas utsaga. I några ämnen exempelvis finns det inte någon elev som fått det högsta betyget.

Lärarna och skolledningen beskriver att det tidigare varit "vattentäta skott" mellan arbetslagen och att det inte har funnits något organiserat samarbete kring bedömningsfrågor. Även resultatet av Skolinspektionens enkät inför tillsynen bekräftar detta då 42 procent av lärarna menar att det saknas samarbete kring bedömning av elevernas kunskaper. Skolan har enligt lärarna haft rykte om sig att sätta för höga betyg och att betygen därmed inte varit korrekta. Lärarna beskriver att de tidigare till och med har uppmanats och känt sig pressade till att sätta höga betyg. I intervjuer och samtal med lärarna framkommer ett stort behov av att utveckla samarbetet kring betyg och bedömning och därigenom få nödvändigt stöd i arbetet. Skolledningen har tillsammans med skolans skolutvecklingsgrupp påbörjat detta arbete.

Enligt skollagen ska en skriftlig bedömning av elevernas kunskapsutveckling ges när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne.

Granskningen visar utifrån dokumentstudier och samtal med skolledningen att i flertalet ämnen saknas skriftliga bedömningar för de elever som inte nått godkänt betyg när ämnet avslutats. I ämnet svenska finns emellertid skriftliga bedömningar och Skolinspektionen har tagit del av ett par exempel. Dessa bedömningar uppfyller inte skollagens krav då elevens kunskapsutveckling inte

framgår tydligt. I någon bedömning står exempelvis att eleven i fråga bedöms uppnå målen för årskurs 7 utan att dessa mål närmare beskrivs. Det är vidare oklart om eleverna i fråga verkligen fått ta del av dessa skriftliga bedömningar.

Enligt skollagen ska läraren i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Rektorn beslutar enligt skollagen om utformningen av omdömena för att de ska kunna anpassas till lokala krav och förutsättningar, som till exempel elevernas ålder.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen från förra läsåret och från innevarande läsår. Det är upp till den enskilde lärare hur planerna utformas och variationen är stor gällande utformning men även avseende kvalitet. Granskningen av inlämnade dokument visar också att eleverna inte alltid ges omdömen i alla ämnen de får undervisning i. Omdömen i musik eller teknik är exempel på ämnen där omdömen ibland saknas. Det finns exempel på att ett gemensamt omdöme getts i de naturorienterande ämnena (NO) till de något äldre eleverna istället för omdömen i respektive ämne. I flera planer framgår det inte tydligt vilka kunskapskrav som gäller i de naturorienterande och samhällsorienterande ämnena och om eleven faktiskt nått kunskapskraven eller inte i respektive ämne. Omdömena i de här fallen är mer en beskrivning av vilka arbetsområden eleven arbetat med snarare än en bedömning av den enskilde elevens kunskaper. Eleverna i de senare skolorna menar att det förekommer att samma omdöme kan återkomma flera terminer i rad. I något ämne utgörs den aktuella bedömningen av elevens kunskaper av ett kryss i en ruta.

Skolinspektionen vill framhålla att om ett omdöme utformas med hjälp av symboler eller med till exempel ett kryss i en mall är det angeläget att läraren i löpande text kompletterar med en mer nyanserad beskrivning. I de äldre elevernas skriftliga omdömen återfinns också omdömen i form av betyg. I flera av planerna används omdömen som E+, D++ eller E-. Skolinspektionen vill påpeka att de omdömen som ges i den skriftliga individuella utvecklingsplanen inte ska likställas med betyg, även om de till formen kan likna betyg. Betyg är ett nationellt formaliserat och standardiserat omdöme om en elevs kunskaper med fastställda beteckningar. Enligt Skolverkets allmänna råd för utvecklingssamtalen och den individuella utvecklingsplanen bör lärare inte använda den nationella betygsskalan i utvecklingsplanen. Slutligen konstaterar Skolinspektionen att det inte alltid framgår av den framtidsytande delen i utvecklingsplanerna vilka insatser skolan behöver vidta för att eleven ska nå målen och i övrigt ut-

vecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Ansvar för läggas ibland till stor del på eleven som till exempel ska "bli säkrare" eller "säga något varje lektion". Det är enligt Skolinspektionen angeläget att rektorn på Broängsskolan fattar beslut om utformningen av omdömena och säkerställer att samtliga elevers utvecklingsplaner uppfyller författningarnas krav.

Sammanfattningsvis framgår av tillsynen att det finns brister i skolans arbete med bedömning och betygssättning och att informationen om elevens kunskapsmässiga utveckling inte sker på det sätt som beskrivs i skollagen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Skolinspektionen förelägger Botkyrka kommun att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 34 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 12-13 §§, 22 § skollagen, 7 kap. 9 §, 9 kap. 20 § skolförordningen samt Lgr 11 2.4 Övergripande mål och riktlinjer, Skola och hem

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Botkyrka kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att det vid skolenheten bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Se till att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.
- Se till att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

Enligt skollagen ska rektorn ta ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete. Det systematiska kvalitetsarbetet ska bestå av planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen för utbildningen uppfylls. Kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Broängsskolan uppvisar vissa brister i sitt kvalitetsarbete vilket skolledningen bekräftar. Arbetet har enligt rektorn tidigare varit eftersatt och Broängsskolans kvalitetsredovisning 2011 ger läsaren en mycket begränsad information om skolans arbete och kvalitet. Resultaten för elevernas måluppfyllelse i årskurs 5 har inte sammanställts de senaste två åren och någon resultatsammanställning utifrån de nationella kunskapskraven för årskurs 3 och årskurs 6 finns inte redovisad för 2012. Skolinspektionen har däremot tagit del av uppgifter från skolan om antalet elever i årskurs 5 som läsåret 2011/2012 bedöms komma att uppnå kunskapskraven i årskurs 6. Vissa resultat, exempelvis betygsresultat för årskurs 9, finns inrapporterade till kommunen men någon uppföljning och analys finns inte, varken i kvalitetsredovisningen, resultatpaletten eller i något annat dokument som kommit Skolinspektionen till del. Av intervju och samtal med lärarna framgår att de i begränsad omfattning känner till elevernas resultat på en skolövergripande nivå och att det inte i tillräcklig grad förs diskussioner om hur elevernas kunskapsresultat och undervisningen kan förbättras. Skolinspektionen anser att det, mot bakgrund av skolans sjunkande kunskapsresultat, är angeläget att skolan systematiserar sina uppföljningar och utvärderingar så att både väl fungerande insatser synliggörs, men också att behov av förbättringsinsatser tydliggörs.

Enligt lärarna och personal från elevhälsan finns det numera en tydlig pedagogisk ledning för skolan och nya rutiner för uppföljning och utvärdering av verksamheten håller på att byggas upp. Bland annat har vissa diskussioner påbörjats i arbetslagen om hur undervisningen bättre ska anpassas till alla elevers olika behov och förutsättningar, hur elevinflytandet ska kunna öka och om likvärdig betygssättning och bedömning.

Skolinspektionen bedömer att det på Broängsskolans inte bedrivs ett tillräckligt systematiskt kvalitetsarbete bestående av uppföljning och utveckling av utbildningen. Kvalitetsarbetet är inte heller tillräckligt dokumenterat. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Botkyrka föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4-7 §§ skollagen, Lgr 11 punkt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Personalkompetens**Bedömning**

Botkyrka kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Se till att det för undervisningen används personal som har utbildning för den undervisning de ska bedriva.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmännen för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som läraren ska bedriva. Endast de lärare som uppfyller skollagens kriterier får anställas utan tidsbegränsning. För lärare som har anställts före den 1 juli 2011 gäller 1985 års skollag samt lag om införande av skollagen. Enligt 1985 års skollag är huvudmännen skyldiga att använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva.

Vid Broängsskolan finns lärare som är anställda både före och efter den 1 juli 2011. Av intervju med skolledning och lärare framgår att det finns några lärare på skolan som inte har lärarexamen, bland annat inom vissa praktiskt estetiska ämnen. Dessutom finns det lärare som har lärarexamen men som inte har utbildning för den undervisning de bedriver eller i huvudsak bedriver, exempelvis i samhällsorienterande och naturorienterande ämnen. Enligt rektorn håller flera lärare på att slutföra sina utbildningar eller kompletterar sin utbildning.

Av utredningen framgår att alla lärare vid Broängsskolan inte har utbildning och kompetens för de uppgifter de ska utföra. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Botkyrka kommun föreläggs åtgärda denna överträdelse.

Författning

2 kap. 3 § 1985 års skollag och 33 § lag om införande av skollagen samt 2 kap. 13 §, 17-20 §§ skollagen, förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare och utnämning till lektor

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Botkyrka kommun en anmärkning.

Särskilt stöd**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Säkerställa att rektorn fattar beslut om anpassad studiegång enligt författningarnas krav.
- Säkerställa att rektorn ser till att åtgärdsprogrammen anger hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättning får enligt skollagen ett beslut fattas som innebär avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). Rektor ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Skolinspektionen har tagit del av exempel på beslut om anpassad studiegång som rektorn fattat. Av beslutet framgår inte tydligt omfattningen av anpassningen eller under vilken tidsperiod som anpassningen gäller.

Enligt skollagen ska åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Av intervjuer med både skollledning, personal från elevhälsa och lärare framkommer att skolan har väl förankrade rutiner för arbetet med särskilt stöd och utarbetande av åtgärdsprogram. Det finns även rutiner för utvärdering och uppföljning av åtgärderna i åtgärdsprogrammen. I samtliga åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår datum för uppföljning, men inte hur uppföljningen och utvärderingen ska ske.

Tillsynen visar att det finns brister vad gäller rektorns beslutsfattande rörande anpassad studiegång och att det av åtgärdsprogrammen inte framgår hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Mot bakgrund av att skolans arbete med särskilt stöd i övrigt bedöms som väl strukturerat och dokumenterat och att besluten om anpassad studiegång och åtgärdsprogrammen i övrigt uppfyller författningarnas krav, så bedöms bristen som mindre allvarlig. Huvudmannen Botkyrka kommun tilldelas därför en anmärkning.

Författning

3 kap. 8–9, 11-12 §§ skollagen

Avstående från ingripande

Vid tillsynen har konstaterats brister för vilka Skolinspektionen avstår från ingripande i enlighet med 26 kap. 12 § skollagen (2010:800).

Omfattning och resurstillgång**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Se till att eleverna har tillgång till skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ha tillgång till skolbibliotek. Skolbiblioteket ska enligt förarbetena ingå i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. I läroplanen framhålls biblioteket som en del av skolans arbetsmiljö med syfte att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

Vid Broängsskolan finns ett skolbibliotek med skönlitteratur och faktalitteratur. En av skolans lärare är utsedd som ansvarig för biblioteket. Enligt skolledningen är biblioteket under utveckling men används ännu inte av alla lärare. Av samtal med elever framkommer att det är lärarberoende om eleverna besöker skolans bibliotek eller inte. Eleverna i de lägre årskurserna besöker biblioteket nästan varje vecka i sällskap med lärare, medan eleverna i de senare årskurserna uppger att de bara varit där någon enstaka gång under terminen eller inte alls. Skolinspektionen kan också konstatera att skolbibliotekets öppettider vid besökstillfället var mycket begränsade. Att det för närvarande finns begränsningar i öppettiderna bekräftas av skolledningen som dock avser utöka dem.

Skolinspektionen konstaterar att det finns vissa brister i Broängsskolans skolbibliotek. Mot bakgrund av att det faktiskt finns ett skolbibliotek med olika typer av litteratur och media och att skolledningen uppger att diskussioner pågår om utvecklingen av skolbiblioteket och om hur lärarna kan öka sin användning av biblioteket för att stödja elevernas lärande, bedöms överträdelsen som ringa. Skolinspektionen avstår därför från ett ingripande i denna del.

Författning

2 kap. 36 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråd Sigbritt Gålnander, undervisningsråd Elisabeth Ritchey och enhetschef Anna Rydin.

På Skolinspektionens vägnar

Ulrika Palm

Undervisningsråd/Beslutsfattare

Sigbritt Gålnander

Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).